

مصادیق اخلاق اجتماعی کارگزاران حکومت دینی از منظر آیات و روایات

حیدر کریمی حاجی خادمی^۱ مژده نصرالهی^۲

۱. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث، دانشگاه معارف قرآن و عترت اصفهان

مدرس آموزشکده فنی آیت الله خامنه ای شهرستان میناب. هرمزگان. میناب

۲. کارشناسی ریاضی، معاون آموزشی دبستان شهید منگلیان حکمی

چکیده

یکی از مؤلفه های مهم و سرنوشت ساز در نظام های اداری، سیاسی و خصوصاً حکومت اسلامی موضوع لحاظ صلاحیت رفتاری و اخلاقی در نیروی یابی و انتخاب کارگزاران و منابع انسانی بوده که نتیجه این شایسته سالاری و انتخاب کارگزاران با رعایت اصول رفتاری و اخلاقی، سعادت، تکامل و تعالی حیات بشری را بدنبال داشته است. در نظام اسلامی لحاظ صفات رفتاری و اخلاقی در انتخاب کارگزاران یک فعل عقلایی و تکلیف شرعی می باشد بر این اساس با تکیه بر آیات و روایات صفات اخلاق اجتماعی کارگزاران حکومتی از قرآن و منابع روایی استخراج شده چرا که حوزه اخلاق اجتماعی از زیربنایی ترین بخش های اخلاق اسلامی است. از آنجای که آدمیان مدنی بالطبع اند و حیات اجتماعی ضرورتی عقلایی می باشد فلذا ارتباط سازنده با دیگران، تأمین کننده نیاز روحی روانی آدمیان است. در این مقاله در ابتدا مفاهیم لغوی و اصطلاحی اخلاق، کارگزار و حکومت مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به بررسی مهم ترین صفات اخلاقی اجتماعی کارگزاران پرداخته شده است. و چون بسیاری از فضائل و رذایل اخلاقی در ظرف اجتماع و حشر و نشر و معاشرت ظهور می کند مهم ترین صفات و سجایای رفتاری مانند ساده زیستی، حق مداری، امانت داری و عدالت بررسی شده که نشان گر اهتمام نظام اسلامی به تخلق کارگزاران به این صفات و سجایای اخلاقی حسنه می باشد.

واژگان کلیدی: مصادیق اخلاق، کارگزاران، حکومت، حکومت دینی

مقدمه

منابع انسانی مهمترین و تاثیرگذارترین سرمایه هر سازمان و حکومتی است که نقش تعیین کننده ای در تحقق اهداف و کسب موفقیت حکومت ها دارد و بی تردید انتخاب کارگزاران با لحاظ صفات اخلاقی و اصول رفتاری بزرگترین پشتوانه ثبات جوامع بشری و نظام های سیاسی و حکومتی بوده که می تواند در جهت بهبود کارکرد منابع انسانی مؤثر باشد. فلذا احراز صفات اخلاقی و رفتاری کارگزاران در نظام های اداری امری ضروری و حیاتی است. و انتخاب کارگزاران متخلق به آداب حسنه و فضائل اخلاق یکی از دغدغه های مهم عصر کنونی است. ضرورت زندگی اجتماعی و معاشرت با دیگران از بهترین ابزار تهذیب نفس و خودسازی بوده و از طرفی افزایش ارتباطات و پیچیدگی ها و بحران های روز افزون در عرصه نظام های سیاسی و اداری؛ مسأله توجه به صفات اخلاق اجتماعی کارگزاران را با حساسیت دو چندانی مواجه کرده است. چرا که جذب منابع انسانی و کارگزاران ناکارآمد و واجد صفات رذیله اخلاقی باعث نارضایتی مردم، شکست سازمان ها و اضمحلال حکومت ها می شود. فلذا در راستای تبیین اخلاق اجتماعی کارگزاران از دیدگاه قرآن و روایات استفاده می کنیم و قصدمان بیان صفات کارگزاران و ترسیم چهره یک کارگزار کارآمد و شایسته بر مبنای تعالیم سعادت بخش اسلام می باشد.

در قرآن کریم آیاتی وجود دارد که از آنها می توان؛ صفات اخلاقی و رفتاری کارگزاران حکومت دینی را استخراج کرد. از جمله، آیات مربوط به سوره یوسف بعد از جریان تعبیر خواب پادشاه مصر توسط حضرت یوسف، و آزادی ایشان از زندان، که پادشاه تصمیم می گیرد مقام والایی به حضرت یوسف اعطا کند. قرآن این مطلب را چنین بیان می کند " : وَ قَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهٖ اَسْتَخْلِصُهٗ لِنَفْسِي فَلَمَّا